

decim suis mensibus conficere¹. 'In suis' dicit 'mensibus', non 'in solis'. Addidit quoque duobus diebus et sex horis et bisse² unius horae per singula signa lunam decurrere³. Quod si verum est, trecentarum sexaginta⁴ partium numerositas lunae cursui optime convenire videtur.

798
Sept. in.

⁵ Quod unius figurae divisione magis quam verborum multiplicatione — quia sapienti pauca sufficiunt — ostendendum esse non ignobile putavi. Cuius figurae formulam post huius epistolae textum ponere melius aestimavi⁴, quam per eam seriem sermonis nostri dividere. In qua etiam figura et horarum diversitas agnoscib⁵ poterit, si cui diligentius considerare placeat. Quia aliter horae^c signorum, aliter solares, aliter lunares computantur. Etiam in quibusdam locis et ipsi punctus aliter atque aliter computantur; ita ut aliis supputationibus horam quinque punctos et aliis quattuor habere inveniuntur. Etiam et ostenta^d aliter calculatores ponunt, aliter etiam mathematici solent dividere. Sic etiam et de minutis invenimus in mathematicorum subtilissimis^e argumentationibus aliter poni; ita ut etiam minuta minutarum dicere solent.

¹⁵ Sed haec alias. Nunc quod instat agamus⁶.

Signorum vero partitiones^f per horas, et quomodo convenirent novem horae lunares quinque diebus solaribus memini me^g in alia vobis dirigere epistola^h 7, ideo nunc supervacuum esse arbitratus sum aliquid inde dicere.

Divisionemⁱ itaque horarum per uncias⁸ vobis cognitam esse non ignoramus, sicut in libro de temporibus⁹ legistis. Et quia operosum est lunae cursum per uncias horarum dividere, ideo magis calculatores ad horarum vel dierum mensuras lunae cursus redigere contenti sunt, ne nimia numerositas unciarum legenti fastidio esset. Tamen specialiter dictum esse^k, quod superest in singulis signis et duobus diebus et sex horis et bisse¹ id est octo unciae^m unius horaeⁿ, putamus in eo loco, ubi ait: 'Operosum est in singulis signis horas minutatim dividere per uncias'¹⁰. Ideo duas horas tribus signis subtrahendum esse dixit¹¹, quia trium signorum^o viginti^p quattuor unciae duas horas implent: hora vero integra duodecim uncias habere debet. Quae omnia vestrae sapientiae praecognita esse non ignoramus.

Quapropter de stella Martis incipimus dicere quae videntur. Cuius inquisitio mentes nostras diu fatigare solebat; ita ut nec apparens nostrae satisfaciebat curiositati. Quae nuper, sole morante in Leone¹², nobis¹³ apparuit, propemodum^q, ut putamus, eo tempore, quo apud vos^r inventa est eiusdem Martis imago¹⁴. De qua etiam stella vestrae^s venerabili dignitati in alia epistola¹⁵, mox postquam a nobis visa fuit, secundum facilitatem^t indagationis nostrae aliquid dicere curavimus. Sed modo pro vestrae

³⁵ a) sexanta T; LX R. b) cognosci R. c) hor. sig. al. om. T. d) host. R. e) subitissimis R. f) parciones R. g) sol. me minime R. h) ep. R. i) Divisiones T, R. k) sequitur in T, R debu-isse; sed hoc verbum errore librarii inditum est, qui post paulo omisit bisse; v. n. l. J. l) et bisse addidit J.; cf. n. k et infra n. 2. m) unciis T, R. n) om. R. o) signo T. p) viginta T. q) propemundum R. r) nos T. s) vestra R. t) facultatem corr. Querc.

⁴⁰ 1) Habentur haec in Bedae libro de natura rerum c. 21 (Opp. ed. Giles VI, 109): Luna zodiacum tredecies in duodecim suis conficit mensibus. 2) Beda de temp. rat. cap. 4 (Opp. l. l. p. 147): bes sive bisse. 3) Beda l. l.: duobus scilicet diebus et sex horis et besse id est octo unciis unius horae per singula signa decurrens. 4) In codice figura illa post epistolam non reperitur. 5) Beda de temporum ratione cap. 3 (Opp. ed. Giles T. VI, 147): Mathematici . . . zodiacum circulum in XII signa, signa singula in partes XXX, partes item singulas in punctos XII, punctos singulos in momenta XL, momenta singula in ostenta LX distribuunt. 6) Verg. Ecl. IX, 66: et quod nunc instat agamus. 7) Haec epistola exstat apud Frobenium II, 356—357. 8) Cf. in Bedae libro de temporum ratione, cap. 4 (Opp. l. l. p. 148): Sive igitur horam unam, sive diem integrum, sive mensem, sive annum . . . in duodecim partire vis, ipsa duodecima pars uncia est. 9) immo in Bedae libro de natura rerum c. 21 (Opp. VI, 109). 10) Beda l. l. 11) Beda l. l.: Ex quibus tamen horis per terna semper signa binas subtrahere memento. 12) inde a medio mense Iulio; cf. ep. 149 supra p. 243 n. 4. 13) Carolo tum in Saxonia moranti. 14) Verg. Aen. VIII, 557. Pugnas in Saxonia commissas dicere videtur, cf. pp. 234. 245. 15) ep. 149 supra p. 242.